

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga
w sprawie **M. F. i B. M.**

oskarżonych z art. 272 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 30 września 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego M. C.-G.

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 9 listopada 2012 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 18 stycznia 2012 r.,

na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k.

- 1. pozostawia kasację bez rozpoznania;**
- 2. kosztami procesu w postępowaniu kasacyjnym obciąża oskarżyciela posiłkowego.**

UZASADNIENIE

W zakończonym prawomocnie postępowaniu M. C. został skazany za przestępstwo z art. 231 § 1 k.k., polegające na tym, że w dniu 15 kwietnia 2005 r. w S., jako kierownik Filii Starostwa Powiatu K. w S. działając z upoważnienia Burmistrza Miasta i Gminy S., nie dopełnił swoich obowiązków przy wydawaniu decyzji sygn. [...] o zatwierdzeniu zamiennego projektu budowlanego i udzieleniu

pozwolenia na budowę dla rozbudowy i przebudowy budynku mieszkalnego B. M., na budynek mieszkalno – handlowy poprzez nieuwzględnienie warunków przewidzianych w § 12 ust. 5 oraz § 206 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku „w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie” – w zakresie odległości okapu od granicy oraz braku opinii geotechnicznej, czym działał na szkodę interesu M. C. – G., A. O., co stanowiło występki z art. 231 § 1 k.k. i za to na mocy art. 231 § 1 k.k. wymierzono mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres 2 lat próby. Ponadto, na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzono M. C. karę grzywny w wysokości 50 (pięćdziesiąt) stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 (trzydzieści) złotych.

Oskarżony M. F. został z kolei uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 271 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., polegającego na tym, że w dniu 12 maja 2005 r. w S., jako osoba uprawniona do wystawienia dokumentu „oświadczenie kierownika budowy o zakończeniu budowy”, poświadczył w nim nieprawdę co do tego, iż obiekt w S. przy ul. O. [...] własności B. M., został wybudowany zgodnie z projektem budowlanym i warunkami pozwolenia na budowę z dnia 3.10.2002 r., oraz z dnia 15.04.2005 r., czym poprzez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego, wyłudził poświadczenie nieprawdy w dokumencie sygn. [...] decyzja nr [...] z dnia 6 czerwca 2005 r. „o udzieleniu pozwolenia na częściowe użytkowanie budynku mieszkalno-handlowego, w zakresie parteru budynku pomieszczeń handlowych, zlokalizowanego na działce nr 2767/2 w S. własności B. M”.

Jednocześnie oskarżona B. M. została uniewinniona od popełnienia zarzucanego jej czynu z art. 272 k.k., polegającego na tym, że w dniu 12 maja 2005 r. w S., poprzez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego podnosząc we wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie częściowe budynku, podała, że rozbudowa i przebudowa budynku mieszkalnego, na mieszkalno-handlowy w S. przy ul. O. [...], przebiegała na podstawie pozwolenia na budowę nr [...] z dnia 3.10.2002 r. oraz [...] z dnia 15.04.2005 r., przez co wyłudziła poświadczenie nieprawdy w dokumencie, sygn. [...] decyzja nr [...] z dnia

6 czerwca 2005 r., „o udzieleniu pozwolenia na częściowe użytkowanie budynku mieszkalno-handlowego, w zakresie parteru budynku pomieszczeń handlowych, zlokalizowanego na działce nr 2767/2 w S. własności B. M”.

W postępowaniu tym w charakterze oskarżycieli posiłkowych działali M. C. – G. i A.O., przy czym kwestia, czy mogą oni być uznani za pokrzywdzonych, nie była przedmiotem zainteresowania ani procedującego w pierwszej instancji Sądu Rejonowego w W., ani też rozpoznającego apelację między innymi pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej M. C.– G. Sądu Okręgowego w K.

Obecnie od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 9 listopada 2012 r., w części utrzymującej w mocy orzeczenie uniewinniające M. F. i B. M., pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej M. C. – G. wniósł kasację, która została przyjęta i przedstawiona do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przedstawiony stan sprawy rodzi potrzebę rozważenia, czy M. C. – G. przysługuje status pokrzywdzonego przestępstwem określonym w art. 271 § 1 k.k. i art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (zarzuconym oskarżonemu M.F.) oraz przestępstwem określonym w art. 272 k.k. (zarzuconym oskarżonej B. M.). Odmienne stanowisko oznacza bowiem, że M. C. – G. w odniesieniu do ww. czynów nie może działać w procesie w charakterze oskarżyciela posiłkowego jako strona (art. 53, art. 49 § 1 k.p.k.), a zatem nie jest uprawniona do wnoszenia zarówno zwykłych środków odwoławczych (art. 425 § 1 k.p.k.) jak i nadzwyczajnych środków zaskarżenia, do których należy kasacja (art. 520 § 1 k.p.k.).

Wobec przyjęcia kasacji, a więc uznania przez uprawniony organ sądu odwoławczego jej dopuszczalności (*zarządzenie z dnia 18 lutego 2013 r., k. 1611–1612*), celowe stało się wyłożenie argumentacji przemawiającej za tezą przeciwną, czyli niemożnością merytorycznego rozpoznania wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego skargi. Analiza będącej przedmiotem zainteresowania problematyki prowadzi bowiem do wniosku, że przyjęte w tym przedmiocie stanowisko nie znajduje wystarczającego uzasadnienia w dyspozycji przepisu art. 49 § 1 k.p.k., stanowiącego definicję pokrzywdzonego w procesie karnym.

Zgodnie z art. 49 § 1 k.p.k. pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje wąska, materialna definicja pokrzywdzonego. W myśl tej definicji krąg pokrzywdzonych w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k. ograniczony jest zespołem znamion czynu będącego przedmiotem postępowania oraz czynów współukaranych, co skutkuje koniecznością ustalenia naruszenia normy karnej, określenia przedmiotu i zakresu tej normy oraz poszukiwaniem związku pomiędzy znamionami czynu a zagrożeniem dobra prawnego konkretnego podmiotu (zob. np. uchwała SN z dnia 15 września 1999 r., I KZP 26/99, OSNKW 1999, z. 11-12, poz. 69; uchwała SN z dnia 21 października 2003 r., I KZP 29/03, OSNKW 2003, z. 11-12, poz. 94; postanowienie SN z dnia 17 listopada 2005 r., II KK 108/05, R - OSNKW 2005, poz. 2094; postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2008 r., I KZP 6/08, OSNKW 2008, z. 6, poz. 42; postanowienie SN z dnia 23 września 2008 r., I KZP 16/08, OSNKW 2008, z. 10, poz. 78).

Warunkiem przyznania, zgodnie z art. 49 § 1 k.p.k., statusu pokrzywdzonego danej osobie jest to, by jej dobro prawne zostało naruszone lub zagrożone w sposób bezpośredni, a więc taki, w którym pomiędzy czynem zawierającym znamiona przestępstwa a naruszonym lub zagrożonym dobrem danego podmiotu nie ma ogniw pośrednich (W. Daszkiewicz, Pokrzywdzony przestępstwem, w: Nowa kodyfikacja karna z. 14, Warszawa 1998 s. 148; T. Grzegorzczak, J. Tylman, Polskie postępowanie karne, Warszawa 2005, s. 274-275; uchwała SN z dnia 21 października 2003 r., I KZP 29/03, OSNKW 2003, z. 11-12, poz. 94). W doktrynie prawa karnego wskazuje się, że rodzajowym przedmiotem ochrony przepisów z rozdziału XXXIV kodeksu karnego jest pewność obrotu oparta na zaufaniu do dokumentów, prawdziwość pism urzędowych i publiczne zaufanie do dokumentów (A. Marek: Kodeks karny. Komentarz, 5 wydanie; Z. Kallaus: Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów w: Nowa kodyfikacja karna, z. 7, Warszawa 1998).

Reasumując stwierdzić należy, że dla przyznania statusu pokrzywdzonego konieczne jest prawidłowe rozpoznanie nie tylko ogólnego lub rodzajowego, ale także i indywidualnego przedmiotu ochrony analizowanej normy karnej, przy

jednoczesnym uwzględnieniu, iż dany czyn może wypełniać znamiona więcej niż jednego przepisu ustawy. Kryterium bezpośredniości naruszenia lub zagrożenia dobra prawnego danej osoby oznacza, że w relacji między czynem o konkretnych znamionach przestępstwa a naruszeniem lub zagrożeniem dobra tej osoby nie ma ogniw pośrednich, z czego wynika, że do kręgu pokrzywdzonych można zaliczyć tylko ten podmiot, którego dobro prawne zostało działaniem przestępnym naruszone wprost, a nie za pośrednictwem godzenia w inne dobro (zob. postanowienie SN z dnia 25 marca 2010 r., IV KK 316/09, OSNwSK 2010, nr 1, poz. 645).

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że uznanie w niniejszej sprawie M. C. – G., a także A. O., który nie składał apelacji i – co oczywiste – kasacji, za pokrzywdzonych przestępstwami określonymi w rozdziale XXXIV Kodeksu karnego nie spełnia żadnego z opisanych powyżej kryteriów. W realiach przedmiotowej sprawy nie sposób bowiem dostrzec bezpośredniego naruszenia jakiegokolwiek dobra prawnego ww. osób w dokonaniu przez M. F. wpisu w „oświadczeniu kierownika budowy o zakończeniu budowy” o wybudowaniu obiektu sąsiadującego z nieruchomością M. C. – G. i A. O. zgodnie z projektem budowlanym i warunkami pozwolenia na budowę, czy też w złożeniu przez B. M. wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie częściowe wybudowanego budynku.

Oczywistą sprawą jest przy tym, że wybudowanie obiektu przy ul. O. [...] w S. miało negatywne oddziaływanie na nieruchomość M. C. – G. i A. O. (przekroczenie okapu od granicy, pęknięcie ścian ich budynku), jednakże nie sposób mówić o ochronie ich interesu prywatnego za pomocą analizowanych przepisów z rozdziału XXXIV k.k. Interes ten w niniejszej sprawie znalazł ochronę w art. 231 § 1 k.k., a popełnienie przestępstwa z tego przepisu na szkodę ww. pokrzywdzonych zostało przypisane M. C. i to właśnie w odniesieniu do tego przestępstwa M. C. – G. i A. O. przysługiwał status pokrzywdzonych i w tym tylko zakresie uprawnieni byli do brania udziału w postępowaniu w charakterze oskarżycieli posiłkowych.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy stwierdził, że M. C. – G. nie przysługuje status pokrzywdzonego w odniesieniu do przestępstw zarzucanych oskarżonym M. F. i B. M., tym samym zaś, że nie jest ona podmiotem uprawnionym

do brania udziału w postępowaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego, mającego prawo zaskarżenia kasacją wyroku sądu odwoławczego. W powstałej sytuacji procesowej przyjętą skargę kasacyjną Sąd Najwyższy pozostawił zatem bez rozpoznania, obciążając oskarżycielkę posiłkową kosztami procesu w postępowaniu kasacyjnym.